

การวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีและศึกษาวัฒนธรรม “ลิเกมูโหลด” จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Analysis of musical elements and culture studies “Li-ke Muload”, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

ทรงพล คชเสนี / Songpon Kochasanee

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีสร้างสรรค์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Assistant Professor of the Creative Music Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

วันที่รับบทความ 8 ธันวาคม 2566 / แก้ไขบทความ 21 มีนาคม 2568 / ตอรับบทความ 21 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีและศึกษาวัฒนธรรม “ลิเกมูโหลด” จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีของบทเพลงลิเกมูโหลด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นโน้ตสากลมีเนื้อร้องประกอบโน้ต 2) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับบทเพลงลิเกมูโหลด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้ข้อมูลภาคสนาม เอกสาร ตำรา หนังสือทางวิชาการ และหนังสือต่าง ๆ เป็นข้อมูลในการสนับสนุน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีของบทเพลงลิเกมูโหลด ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รูปแบบวงมี 2 ขนาด ใหญ่และเล็ก อุปกรณ์ดนตรี ได้แก่ กลองรำมะนา กรับ ฉิ่ง ศึกษาวิจัยโดยการถอดทำนองเพลง 2 เพลงเป็นโน้ตสากล คือ บทเพลงซอลาอันนา บี และบทเพลงบินนารง คีตลักษณ์ทั้งสองเป็นรูปแบบบรอนโด (Rondo Form) เพลงซอลาอันนาบีมี 11 ประโยค มีขึ้นคู่ 2, 3 ช่วงเสียงต่ำสุดไปสูงสุดเป็นคู่ 6 มี 6 เสียง คือ C#, D, E, F#, G, A เป็นบันไดเสียง D เมเจอร์ ส่วนเพลงบินนารงมี 7 ประโยค มีขึ้นคู่ 2, 3, 4, 5 ช่วงเสียงต่ำสุดไปสูงสุดเป็นคู่ 8 หรือ 1 ออกเทพ (Octave) มี 7 เสียง E, F#, G, A, B, C, D เป็นบันไดเสียง G เมเจอร์

2. การศึกษาวัฒนธรรมลิเกมูโหลด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ยังคงมีการแสดงกันอยู่ชุมชนไทยมุสลิม ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการแสดงดนตรีพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู ที่ร้องเล่นในงานมงคลต่าง ๆ เนื้อหาส่วนใหญ่มาจากหนังสือ “บรัซันญี” ไม่มีขั้นตอนและรูปแบบที่ตายตัว เช่น ขั้นตอนเตรียมตัวก่อนการเล่น ขั้นตอนพิธีกำนลครุ ขนาดของวง รวมทั้งการแต่งกายไม่มียูนิฟอร์ม นิยมนุ่งห่มตามหลักศาสนาบัญญัติ ซึ่งมีความต่างจากลิเกเรียบและการแสดงอุลละห์หนปี ที่มีขั้นตอนและรูปแบบที่ตายตัว

คำสำคัญ: ลิเกมูโหลด บัรซันญี ลุมพลี พระนครศรีอยุธยา องค์ประกอบทางดนตรี

Abstract

The following are the goals of the research study on the cultural study and musical element analysis of "Li-ke Muload" in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province: 1) To examine and evaluate the musical components of Phra Nakhon Si Ayutthaya Province's Li-ke Muload songs. These are lyrics-and-notes international notes. 2) To research the culture around Phra Nakhon Si Ayutthaya Province's Li-ke Muload songs The research findings can be summed up as follows using field data, documents, textbooks, scholarly literature, and other books as supporting information:

1.Li-ke Muload songs from Lumpli Subdistrict, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, are analyzed for their musical components. There are two sizes for the band format: giant and tiny. Musical instruments. Drums, tambourines, castanets, and cymbals are examples of musical instruments. Two songs' melodies were converted into international notes for the study: Both the song Binnarong and the song Sola Annabi are in Rondo Form. The song Sola Annabi contains eleven phrases, two intervals, six pairings from lowest to highest, and six tones in the D major scale: C#, D, E, F#, G, and A. Seven sentences with two, three, four, and five steps make up the Binnarong song. The G major scale has seven tones (E, F#, G, A, B, C, and D) and eight pairings from lowest to highest

2.According to a study on the Li-ke Muload culture in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, the Thai Muslim population in Lum Pli Subdistrict, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, continues to perform. Malay-descended Thai Muslims are performing traditional music. The book "Barzanji" provides the majority of the lyrics for the songs performed at auspicious occasions. The size of the band, the teacher's blessing ritual, the dress code, and the pre-performance preparations are only a few examples of the lack of set procedures or forms. In contrast to the Likay Riap and the Uleh Nabi performance, which follow set routines and formats, it is common to dress in accordance with religious ideals.

Keywords: Li-ke muload, Barsanyi, Lum Plee, Phra Nakhon Si Ayutthaya, musical elements

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสมัยรัชกาล พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกโปรดเกล้าให้กรมพระราชวังบวร - มหาสุรสิงหนาท ยกทัพไปปราบกองทัพพม่าทางภาคใต้ และตีเมืองปัตตานีกวาดต้อนชาวมุสลิมมาอยู่ มาไว้ในกรุงเทพฯ กลุ่มเชื้อพระวงศ์จะนำมาไว้ที่สี่แยกบ้านแขก ชาวเมืองทั่วไปจะนำมาไว้ที่ถนนตกลึง บ้านอยู่ ประตูน้ำถึงสามแยกทำไข่ เพชรบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ออยุธยา ปทุมธานีทุ่งครุ พระประแดง พระโขนง คลองตัน มีนบุรี หนองจอก นนทบุรี เพื่อเพิ่มกำลังของพลเมืองการอพยพเขลยชาวปัตตานีถึง สองครั้งในปี 2329 และ 2334 มีจุดประสงค์เดียวกันและต้องการให้ปัตตานีไม่มีกำลังในการแข็งเมือง

ปัตตานีเกิดความไม่สงบขึ้นอีกสองครั้งในปี พ.ศ.2374 และ พ.ศ.2381 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 จากการปราบกบฏเมืองปัตตานีครั้งนี้ ทำให้มุสลิมจาก ไทรบุรี ปัตตานี ฯลฯ ถูกกวาดต้อนมายังบริเวณนครศรีธรรมราช กรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง เนื่องมาจากผลของ สงคราม และการสู้รบกันในสมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์เป็นเหตุปัจจัยให้ กลุ่มชนมุสลิมมาอยู่ จากทางใต้ได้กระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในภาคกลางของประเทศไทย (เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2531, หน้า 111-117)

จากประวัติศาสตร์การอพยพของชาวมลายูมุสลิมจากปัตตานี ชาวมลายูมุสลิมที่มีทักษะในศิลปะ หลากหลายได้ถูกจับกุมและกวาดต้อนนำเข้ามาในกรุงเทพฯ ทำให้ศิลปะมาลายูเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง และนำไปสู่ความนิยมในศิลปะของชาวมลายู เช่น การทำอาหารและการทำเครื่องทอง รวมถึงความ บันเทิงและศิลปะการแสดงที่หลากหลาย เช่น การต่อสู้ด้วยดาบ การตีกลอง และการแสดงลิเกเรียบ ซึ่งเป็นการขับร้องประเภทหนึ่งควบคู่กับการตีกลองที่สืบทอดกันมา สอดคล้องกับ เคนดวง พุ่มศิริ (2524, หน้า 10-25) ได้กล่าวไว้ว่า ชาวมุสลิมที่อพยพมานั้น ได้นำการเล่นติดตัวมาด้วย คือ การตีกลองรำมะนา นาประชันกลองรำมะนา นี้ ภาษามลายู เรียกว่า “เรอบานา” เป็นกลองหน้าเดียว มีหน้ากว้างประมาณ 20 นิ้วขึ้นด้วยหนังแพะหรือหนังลูกวัว ในงานบุญของชาวมุสลิมมีการตีกลองรำมะนา นาเป็นการเริ่มต้น พิธีและการละเล่นดังกล่าวมีการสวดขับเพลงเป็นที่รื่นเริง

ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและภูมิปัญญา มีบทบาทเกี่ยวข้องกับมนุษย์แสดงถึงความเจริญ ของสังคมนั้น ๆ มีนักดนตรีวิทยาพบว่า มนุษย์เริ่มรู้จักการแสดงออกทางด้านดนตรีด้วยการร้องรำทำนอง ดีเกราะเคาะไม้โดยเป็นไปเพื่อความบันเทิงสนุกสนานและเพื่อประกอบพิธีกรรมมาช้านาน พฤติกรรม เหล่านี้ที่เกิดขึ้นถือว่าเป็นกิจกรรมอันเป็นพื้นฐานทางวัฒนธรรมด้านศิลปะมนุษย์ เช่น การฟ้อนรำ - เต้นรำ เลียนแบบสัตว์ (Pantomime Dance) เป็นการแสดงพฤติกรรมที่เลียนท่าทางของสัตว์ เป็นศิลปะวัฒนธรรม ที่มนุษย์เรียนรู้จากธรรมชาติและสภาพแวดล้อมสังคมและการฟ้อนรำ - เต้นรำ เพื่อให้เกิดความเจริญ (Fertility Dance) ที่เป็นพฤติกรรมแสดงออกในลักษณะของการประกอบพิธีกรรม เช่น การบวงสรวงบูชา อวยพร อัญเชิญหรือสรรเสริญ ทั้งนี้เพื่อความเป็น สิริมงคล เพื่อความเจริญต่อตน ต่อหมู่คณะและต่อสังคม

ส่วนรวม ชื่อดนตรีในแต่ละท้องถิ่นก็จะมี ความแตกต่างกันออกไปก็จะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม สังคม และปัจจัยด้านอื่น ๆ เราจึงเรียกว่า ดนตรีพื้นบ้านหรือเพลงพื้นบ้าน (ประทีป นกปี 2548, หน้า 9)

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามชุมชนมุสลิม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ดนตรีพื้นบ้านได้รับ อิทธิพลมาจากการแสดงดนตรีของชาวมลายูในจังหวัดปัตตานี มีการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น ประวัติลีเกมุโหลดไม่ได้ถูกบันทึกไว้เป็นหลักฐาน แต่สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่ยุครัตนโกสินทร์ซึ่งตรงกับ สมัยรัชกาลที่ 5 ชาวมุสลิมเล่นสืบทอดกันมาไม่น้อยกว่า 100 ปี คำว่ามุโหลด เป็นภาษามลายู หมายถึง สำเนียงการร้องของท่านอง ปัจจุบันลีเกมุโหลดเป็นการแสดงดนตรีพื้นบ้านที่ใช้กลองรำมะนา ฉิ่ง กรับ ตี ประกอบจังหวะร้อง มักจะพบการแสดงในงานมงคลต่าง ๆ เช่น งานวันตรุษ งานโกนผมไฟ งานขึ้นบ้านใหม่ และงานบุญต่าง ๆ เนื้อร้องส่วนใหญ่เป็นการสรรเสริญพระเป็นเจ้าและศาสนานะบีมุฮัมมัด (ช.ล.) สรรเสริญคนดี สอดแทรกคำสอนที่เป็นคติสอนใจ ขอพร ให้พร แต่ละคนจะมีคนว่าเพลง และมีลูกรับ ลูกรับเหล่านี้ยังทำหน้าที่ เล่นเครื่องดนตรีประกอบไปด้วย (สุชาติ ชันธวิธิ, 2564, 6 ตุลาคม)

จากผลการสำรวจข้อมูลลีเกมุโหลด ทำให้พอทราบได้ว่าลีเกมุโหลดเป็นวัฒนธรรมการแสดงดนตรี พื้นบ้านของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามที่พบอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังคงมีการแสดงกันอยู่ ชุมชนมุสลิม ตำบลลุมพลี ซึ่งนับวันคงจะหมดไปตามอายุผู้แสดง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของ สังคม จากฐานข้อมูล ลีเกมุโหลด นอกจากจะให้ความบันเทิงแล้วยังเกี่ยวข้องกับคำสอนและการเผยแพร่ ทางศาสนานับได้ว่ามีการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวในรูปแบบและขั้นตอนของการแสดงลีเกมุโหลด เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาในภายหลัง ผู้วิจัยจะทำการบันทึกข้อมูลบทเพลงที่ปรากฏเพื่อเป็นหลักฐานไว้ เนื่องจากยังไม่เคยมีผู้ใดศึกษารูปแบบและลักษณะนี้มาก่อน เพราะนอกจากจะทำให้ทราบผลตามที่ศึกษา ได้เรียนรู้และเข้าใจคนไทยมุสลิมผ่านดนตรีและบทเพลงมากขึ้นแล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์เผยแพร่การแสดง ดนตรีและบทเพลงพื้นบ้านและศิลปะการแสดงท้องถิ่นอีกวิธีหนึ่ง (นิรันดร์ ชันธวิธิ, 2565 มิถุนายน 30)

การวิจัยในครั้งนี้ได้รวบรวมบทเพลงลีเกมุโหลด โดยการถอดทำนองเพลงเป็นโน้ตสากลที่มีเนื้อร้อง ประกอบถือเป็นฐานข้อมูลบทเพลงลีเกมุโหลดที่มีมาตรฐาน พร้อมทั้งใช้หลักทฤษฎีดนตรีสากลวิเคราะห์ องค์ประกอบของบทเพลงที่ยังคงมีการละเล่นอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นับว่าเป็นการนำเอาบทเพลง พื้นบ้านมาบูรณาการใช้ในการเรียนการสอนดนตรี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยที่มารับใช้ท้องถิ่นให้เกิด ประโยชน์โดยตรงต่อท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ให้บทเพลงลีเกมุโหลดจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถดำรงอยู่คู่กับชุมชนสืบต่อไปอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีของบทเพลงลิเกมูโหลด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นโน้ตสากลมีเนื้อร้องประกอบโน้ต
2. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับบทเพลงลิเกมูโหลด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีและศึกษาวัฒนธรรม “ลิเกมูโหลด” จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ตามแนวคิดขี้นวิทยา โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ของชุมชน โดยได้ศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่ ผู้คนและเพลงพื้นบ้านที่มีการเล่นอยู่ในปัจจุบัน จากนั้นข้อมูลมาวิเคราะห์ และเรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยในรูปแบบของการบรรยายเชิงพรรณนา ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทาง วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอน ดังนี้

1. เลือกพื้นที่ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัยในชุมชนไทยมุสลิมที่มีการแสดงลิเกมูโหลดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ชุมชนมุสลิม ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ประชากรที่เลือก

ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มของประชากรที่จะทำการศึกษาค้นคว้าการแสดงลิเกมูโหลดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ นักดนตรี ผู้นำชุมชน นักวิชาการท้องถิ่น ปราชญ์ชุมชน ผู้อาวุโสชุมชน และบุคคลร่วมปรากฏการณ์

3. การรวบรวมเอกสาร

3.1 ข้อมูลความรู้ด้าน ประวัติ แผนภูมิ และสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับท้องถิ่น

3.2 บทความ วารสาร งานวิจัย และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับด้านประวัติความเป็นมา ประเพณี วิถีชีวิตและข้อมูลเพลง

4. การสัมภาษณ์ ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (IRB) และผ่านคณะกรรมการตรวจ IOC เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์วิทยากรและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ประวัติส่วนตัววิทยากร สถานภาพ การศึกษา ประสบการณ์การเล่นเพลง การแต่งกาย รูปแบบการแสดง การถ่ายทอด การร้องเพลงในโอกาสต่าง ๆ

5. การศึกษาข้อมูลบทเพลงลิเกมูโหลดชุมชนมุสลิม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ได้มาตรฐานถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยใช้คอมพิวเตอร์ผ่านโปรแกรมทางด้านดนตรีวิเคราะห์จากไฟล์เสียง (Wave) ที่ได้จากการบันทึกการแสดงในห้องบันทึกเสียง ทำการถอดข้อมูลเสียงเพลงแล้วนำมาเขียนเป็นโน้ตสากล พร้อมทั้งบันทึกโน้ตสากลลงในโปรแกรมซีเบเลียส (Sibelius) เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับศึกษาองค์ประกอบทางดนตรีสากลและทฤษฎีดนตรีสากลตามกรอบที่ออกแบบไว้ 6 ข้อ คือ คีตลักษณ์ (Form)

แนวลักษณะจังหวะ (Melodic rhythm) ชั้นคู่ (Intervals) ช่วงเสียง (Range) กลุ่มเสียง (Group tone) และบันไดเสียง (Scale)

4. วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเปรียบเทียบเอกสาร ตำรา หนังสือ รายงานการวิจัย รวมทั้งวิทยานิพนธ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและเป็นแนวทางในการทำวิจัย

2. ถอดข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้บันทึกเสียงแล้วบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร และบันทึกโน้ตสากลประกอบเนื้อร้องลงในโปรแกรมซีเบเลียส (Sibelius)

3. ปรีกษาขอความคิดเห็นและคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้และผู้ที่มีความชำนาญ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขงานวิจัย

4. นำข้อมูลที่ได้อามาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุง เรียบเรียงให้มีความสมบูรณ์

5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ แนวคิดตามแนวทางดนตรีวิทยา (Musicology) รวมทั้งแนวคิดขนิษฐา จากข้อมูลเอกสารและภาคสนามด้านบทเพลงลิเกมูโหลต ผู้วิจัยจะนำเสนอในเชิงพรรณนาในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมข้อมูลลิเกมูโหลต และวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 ประวัติลิเกมูโหลต คณะลิเกมูโหลต จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนำบทเพลงบันทึกเป็นโน้ตสากล (Note) และมีเนื้อร้องประกอบ

1.2 ประวัติของนักดนตรีลิเกมูโหลต

1.3 เครื่องดนตรีประกอบการแสดงลิเกมูโหลต

1.4 เครื่องแต่งกายในการแสดงลิเกมูโหลต

1.5 ลำดับขั้นตอนการแสดงลิเกมูโหลต

1.6 โอกาสที่ใช้ในการแสดงลิเกมูโหลต

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีที่ใช้ในการแสดงลิเกมูโหลต ตามแนวคิดดนตรีตะวันตก ประกอบด้วย ทฤษฎีดนตรีสากล และองค์ประกอบของดนตรีสากลที่ได้ออกแบบไว้ดังนี้

2.1 รูปแบบหรือโครงสร้าง (Form)

2.2 แนวลักษณะจังหวะ (Melodic rhythm)

2.3 ชั้นคู่ (Intervals)

2.4 ช่วงเสียง (Range)

2.5 กลุ่มเสียง (Group tone)

2.6 บันไดเสียง (Scales)

6. ผลการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์เพลงที่ใช้บรรเลงในการสำหรับการแสดงลิเกมโหดของชุมชนมุสลิม ตำบล ลุมพินี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ยังคงมีการสืบทอดและยังคงเล่นกันให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน คือ เพลง ซอลาอันนابی และเพลงบินนารง ตามกรอบที่ออกแบบไว้ 6 ข้อ คือ คีตลักษณ์ (Form) แนวลักษณะจังหวะ (Melodic rhythm) ชั้นคู่ (Intervals) ช่วงเสียง (Range) กลุ่มเสียง (Group tone) และบันไดเสียง (Scale) นำเสนอดังนี้

1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีของบทเพลงลิเกมโหด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นโน้ตสากล มีเนื้อร้องประกอบโน้ต พบว่า

1.1 วิเคราะห์เพลงซอลาอันนابی

1.1.1 คีตลักษณ์ (Form)

คีตลักษณ์หรือรูปแบบของเพลงซอลาอันนابی เป็นรูปแบบรอนโด (Rondo Form) ลักษณะของเพลงมีบทสร้อยเป็นทำนองหลักเป็นทำนองแรก และวนกลับมาถึง 3 ครั้ง ทำให้ผู้ฟังสามารถจดจำทำนองและร้องตามได้ง่าย คือ A, B, A, C, A, D บทเพลงมีความยาว 30 ห้องเพลง

ซอลาอันนابی

ซอล ลู อะ ลัน นา มี ฮัจ... ยี ซามอ ฮา ยี ซอล

ลู อะ ลัน นา มี ฮัจ... ยี ซามอ ฮา ยี ยางัน มัง ฮี โกด ละ ฮัน ลีส ซัย... ดาน

มาปรีกษาหา กัน... ฮี หมาน คง จะ มี ยางัน มัง ฮี โกด ละ ฮัน ลีส ซัย... ดาน มาปรีกษาหา กัน...

ฮี หมาน คง จะ มี ผม จะ ขอ กล่าว เรื่อง ราว ซะ กาด... กล่าว จะ พัง จะ หลาด
ระ รัง ของ แจก อย่าให้ เป็น แลก เป็น เปลี่ยน... เขา ได้... ฮี ได้ เดือน
บ้าน... ผม อยู่ คุณ พะ ฮี... บ้าน... ซอง เดิม ที่...

ที่ ออก ซะ กาด กัน ทุก ยี ผม จะ ขอ กล่าว เรื่อง ราว ซะ กาด... กล่าว จะ พัง จะ หลาด
ไป ใน ทาง อา... คี ฮี ระ รัง ของ แจก อย่าให้ เป็น แลก เป็น เปลี่ยน... เขา ได้... ฮี ได้ เดือน
มี แต่ คน ยาก... จน... บ้าน... ผม อยู่ คุณ พะ ฮี... บ้าน... ซอง เดิม ที่...

ที่ ออก ซะ กาด กัน ทุก ยี พง ถึง ลู ลู เดือน ฮ้าย แหละ เดือน ยี ได้ มี คน เขา มา หา
ไป ใน ทาง อา... คี ฮี พง ถึง ลู ลู เดือน ฮ้าย แหละ เดือน ยี ได้ มี คน เขา มา หา
มี แต่ คน ยาก... จน... เขา

เขา ตั้งใจ เหยียด มา... มุง มา หา ริช... คี ซอล จน เขา ว่า เจ้า ภาพใจ ฮี.
เขา ตั้งใจ เหยียด มา... มุง มา หา ริช... คี

เขา ว่า เจ้า ภาพใจ ฮี... ไปรด จง เอ็น ลู... พวก กะ ผม ด้วย ลัก คน

1.1.2 แนวลักษณะจังหวะ (Melodic rhythm)

แนวลักษณะจังหวะของเพลงซอลาอันนาบี ดังที่กล่าวมาแล้วคือลักษณะหรือรูปแบบของเพลงเป็นรูปแบบรอนโด (Rondo Form) นำมาวิเคราะห์แนวลักษณะจังหวะทำนองเพลงสามารถจัดแบ่งแนวลักษณะจังหวะได้เป็น 11 ประโยคมีความหลากหลายแตกต่างกัน เป็นลักษณะเฉพาะของทำนองเพลงในแบบเพลงพื้นบ้านทั่วไป ดังนี้

ซอลาอันนาบี

ประโยคเพลงที่ 1 ปรากฏในท่อนที่ 1 จังหวะที่ 3

ประโยคเพลงที่ 1 มีแนวลักษณะจังหวะดังนี้

1.1.3 ชั้นคู่ (Intervals)

การวิเคราะห์ชั้นคู่ของเพลงซอลาอันนาบี จากทำนองพบว่า มีชั้นคู่เสียงทำนอง 3 ชั้นคู่ คือ ชั้นคู่ 2, 3 พบชั้นคู่ 2 มากที่สุดมีทั้งหมด 88 ชั้นคู่และชั้นคู่ 3 น้อยที่สุดมีทั้งหมด 9 ชั้นคู่

1.1.4 ช่วงเสียง (Range)

โน้ตช่วงเสียงของทำนองเพลงซอลาอันนาบี มีช่วงเสียงของทำนองเพลง มีลักษณะเสียงที่ต่ำสุดเป็นเสียง C# และเสียงมีระดับเสียงสูงสุดเป็นเสียง A เมื่อเปรียบเทียบโน้ตช่วงเสียงของโน้ตทั้งสองพบว่า เป็นชั้นคู่ 6 จึงถือได้ว่าบทเพลงซอลาอันนาบี มีการส่งเสียงของทำนองเพลงที่แคบมากดังต่อไปนี้

1.1.5 กลุ่มเสียง (Group tone)

โน้ตกลุ่มเสียงของทำนองเพลงซอลาอันนาบี มีตัวโน้ตประกอบที่ถูกเรียบเรียงแต่งขึ้นเป็นทำนองเพลงซอลาอันนาบี เสียงตัวโน้ตในกุญแจ G Treble เริ่มจากเสียงต่ำสุดเรียงลำดับสูงขึ้นและเรียงลำดับจำนวนโน้ตที่นำมาแต่งเป็นเพลงซอลาอันนาบีเรียงลำดับตามจำนวนมากไปจำนวนน้อย มีดังต่อไปนี้

จำนวนตัวโน้ตทุกระดับเสียงนำมา เรียบเรียงเป็นทำนองเพลง		จำนวนเสียงโน้ตที่พบมากที่สุดใน บทเพลง	
เสียง	จำนวน	เสียง	จำนวน
C#	5	E	48
D	13	F#	41
E	48	G	22
F#	41	D	13
G	22	C#	5
A	4	A	4

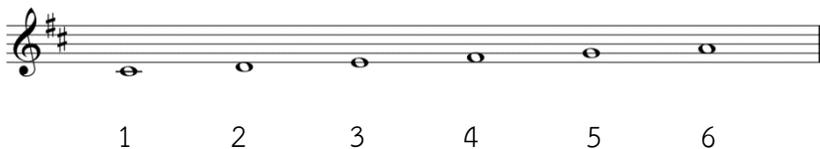
สรุปการวิเคราะห์ห้กลุ่มเสียงของบทเพลงซอลาอันนาปี ประกอบด้วยกลุ่มเสียงเรียงตามลำดับจากเสียงต่ำไปเสียงสูงคือ C#, D, E, F#, G, A ดังนี้

และเมื่อนำมาเปรียบเทียบในลักษณะดนตรีสากล เสียงตัวโน้ตของเครื่องดนตรีสากลที่บรรเลงทำนอง จากการศึกษาใช้วิธีการเทียบเสียงโดยใช้เครื่องเทียบเสียง (Tuner) ตามมาตรฐานของดนตรีสากล จึงได้กลุ่มเพลงซอลาอันนาปีตามเสียงดนตรีสากล 6 เสียง นำมาเรียงตามรูปแบบดนตรีสากล คือ C#, D, E, F#, G, A

1.1.6 บันไดเสียง (Scale)

บันไดเสียงของเพลงซอลาอันนาปีตามโน้ตที่ปรากฏในบทเพลงซอลาอันนาปี พบว่าประกอบด้วยโน้ตเสียง C#, D, E, F#, G, A ดังนี้

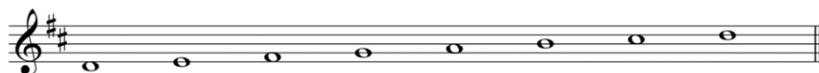

จากโน้ตดังกล่าวเมื่อวิเคราะห์ความห่างของระยะเสียงของตัวโน้ตมีลักษณะดังนี้

ลำดับตัวโน้ต	เสียงโน้ต	ระยะห่างของเสียง (Semitone)
1-2	C#-D	1
2-3	D-E	2
3-4	E-F#	2
4-5	F#-G	1
5-6	G-A	2

จากระยะความห่างของเสียงเมื่อเทียบกับบันไดเสียงหลักในทางสากลโดยนำเสียงเสียงโน้ตมาเรียงใหม่ตามบันไดเสียง D เมเจอร์ (D Major Scale) คือ D, E, F#, G, A, B, C#, D ประกฏว่ามีระยะความห่างของเสียงตรงกับบันไดเสียง D เมเจอร์

จึงสรุปได้ว่าบันไดเสียงของบทเพลงซอลาอันนาบี จึงเป็นบันไดเสียง D เมเจอร์ ประกอบด้วยเสียงตัวโน้ต D, E, F#, G, A, B, C#, D ดังนี้

1.2 วิเคราะห์เพลงบินนารง

1.2.1 คีตลักษณ์ (Form)

คีตลักษณ์หรือรูปแบบของเพลงเพลงบินนารง เป็นรูปแบบรอนโด (Rondo Form) ลักษณะของเพลงมีบทสร้อยเป็นทำนองหลักเป็นทำนองแรก และวนกลับมาถึง 3 ครั้ง ทำให้ผู้ฟังสามารถจดจำทำนองและร้องตามได้ง่าย คือ A, B, A, C, A, D, A บทเพลงมีความยาว 27 ห้องเพลง ดังนี้

บินนารง

บิน นาร ง ชุม มา นำ บิน นาร ง ชี ดี อำ มาน อำ มาน อำ มาน บิน นาร ง ชุม มา นำ บิน นาร

6 รง ชี ดี อำ มาน อำ มาน อำ มาน ชำ ราม ยุส ขอ ชำ ราม ชำ ราม ชำ ราม ชำ ราม ยุส ขอ ชำ ราม ชำ ราม ชำ

11 ราม ทำ บุญ ทำ บุญ กระจ ไร สุน ทาน ทำ บุญ สุน ทาน อี มาน จะ พา ไป ทำ เจ้าภาพ จำ มา หา ฉั้น หนอยยอกะปิด กระจ หนอย มา ฟัง ถ้อย คำ เจ้าภาพ

16 อีส ลา มุ อา ลัย กุม อา ลัย ฤ มุส ส ลาม อีส

21 บุญ ทำ บุญ กระจ ไร สุน ทาน ทำ บุญ สุน ทาน อี มาน จะ พา ไป ไป วัน ไป วัน ช่าง จำ มา หา ฉั้น หนอยยอกะปิด กระจ หนอย มา ฟัง ถ้อย คำ อีสสะ ขอ จะ ขอ พร ลา มุ อา ลัย กุม อา ลัย ฤ มุส ส ลา อีสสะ ขอ จะ ขอ พร

หน้า ไป วัน ไป วัน ช่าง หน้า อี มาน จะ พา อี มาน จะ พา ไป ชำ ร่อ ขอ บิน นาร
ให้ อีสสะ ขอ จะ ขอ พร ให้ เจ้าภาพ ไป โหน ไม่ เห็น มา วัน ส ลาม
ให้ อีสสะ ขอ จะ ขอ พร ให้ เจ้าภาพ ไป โหน ไม่ เห็น มา วัน ส ลาม

26 3 Time D.C. al Coda

1.2.2 แนวลักษณะจังหวะ (Melodic rhythm)

แนวลักษณะจังหวะของเพลงบินนารง ดังที่กล่าวมาแล้วคือลักษณะหรือรูปแบบของเพลงเป็นรูปแบบรอนโด (Rondo Form) นำมาวิเคราะห์แนวลักษณะจังหวะทำนองเพลงสามารถจัดแบ่งแนวลักษณะจังหวะได้เป็น 7 ประโยคมีความหลากหลายแตกต่างกัน เป็นลักษณะเฉพาะของทำนองเพลงในแบบเพลงพื้นบ้านทั่วไป ดังนี้

บินนารง

ประโยคเพลงที่ 1 ปรากฏในท้องที่ 1 จังหวะที่ 3

ประโยคเพลงที่ 1 มีแนวลักษณะจังหวะดังนี้

1.2.3 ขั้นคู่ (Intervals)

การวิเคราะห์ขั้นคู่ของเพลงบินนารงจากทำนอง พบว่า มีขั้นคู่เสียงทำนอง 4 ขั้นคู่ คือ ขั้นคู่ 2, 3, 4 และ 5 พบขั้นคู่ 2 มากที่สุดมีทั้งหมด 80 ขั้นคู่ อันดับสองได้แก่ ขั้นคู่ 3 มีทั้งหมด 16 ขั้นคู่ อันดับสามได้แก่ ขั้นคู่ 4 มีทั้งหมด 6 ขั้นคู่ และน้อยที่สุดได้แก่ ขั้นคู่ 5 มีทั้งหมด 2 ขั้นคู่

1.2.4 ช่วงเสียง (Range)

โน้ตช่วงเสียงของทำนองเพลงบินนารงมีช่วงเสียงของทำนองเพลง มีลักษณะเสียงที่ต่ำสุดเป็นเสียง E และเสียงมีระดับเสียงสูงสุดเป็นเสียง E เมื่อเปรียบเทียบโน้ตช่วงเสียงของโน้ตทั้งสองพบว่า เป็นขั้นคู่ 8 หรือ 1 ออกเทพ (Octave) จึงถือได้ว่าบทเพลงบินนารง มีการส่งเสียงของทำนองเพลงที่กว้างมากดังต่อไปนี้

1.2.5 กลุ่มเสียง (Group tone)

โน้ตกลุ่มเสียงของทำนองเพลงบินนารง มีตัวโน้ตประกอบที่ถูกเรียบเรียงแต่งขึ้นเป็นทำนองเพลงบินนารง เสียงตัวโน้ตในกุญแจ G Treble เริ่มจากเสียงต่ำสุดเรียงลำดับสูงขึ้นและเมื่อเรียงลำดับจำนวนโน้ตที่นำมาแต่งเป็นเพลงบินนารงเรียงลำดับตามจำนวนมากไปจำนวนน้อยมีดังต่อไปนี้

จำนวนตัวโน้ตทุกระดับเสียงนำมาเรียบเรียงเป็นทำนองเพลง		จำนวนเสียงโน้ตที่พบมากที่สุดใบบทเพลง	
เสียง	จำนวน	เสียง	จำนวน
E	13	B	45
F#	6	C	22
G	10	A	21
A	21	E	13
B	45	C#	10
C	22	A	6
D	4	D	4

สรุปการวิเคราะห์กลุ่มเสียงของบทยเพลงบินนารง ประกอบด้วยกลุ่มเสียงเรียงตามลำดับ จากเสียงต่ำไปเสียงสูง คือ E, F#, G, A, B, C, D, E ดังนี้

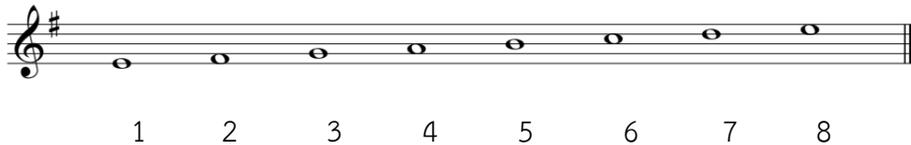

และเมื่อนำมาเปรียบเทียบในลักษณะดนตรีสากล เสียงตัวโน้ตของเครื่องดนตรีสากลที่บรรเลงทำนอง จากการศึกษาใช้วิธีการเทียบเสียงโดยใช้เครื่องเทียบเสียง (Tuner) ตามมาตรฐานของดนตรีสากล

จึงได้กลุ่มเพลงบิณนารงตามเสียงดนตรีสากล 7 เสียงนำมาเรียงตามรูปแบบดนตรีสากล คือ E, F[#], G, A, B, C, D

1.2.6 บันไดเสียง (Scale)

บันไดเสียงของเพลงบิณนารงตามโน้ตที่ปรากฏในบทเพลงบิณนารง พบว่าประกอบด้วยโน้ตเสียง E, F[#], G, A, B, C, D, E ดังนี้

จากโน้ตดังกล่าวเมื่อวิเคราะห์ความห่างของระยะเสียงของตัวโน้ตมีลักษณะดังนี้

ลำดับตัวโน้ต	เสียงโน้ต	ระยะห่างของเสียง (Semitone)
1-2	E-F [#]	2
2-3	F [#] -G	1
3-4	G-A	2
4-5	A-B	2
5-6	B-C	1
6-7	C-D	2
7-8	D-E	2

จากระยะความห่างของเสียงเมื่อเทียบกับบันไดเสียงหลักในทางสากลโดยนำเสียงเสียงโน้ตมาเรียงใหม่ตามบันไดเสียง G เมเจอร์ (G Major scale) คือ G, A, B, C, D, E, F[#], G ปรากฏว่ามีระยะความห่างของเสียงตรงกับบันไดเสียง G เมเจอร์

จึงสรุปได้ว่าบันไดเสียงของบทเพลงบิณนารงจึงเป็นบันไดเสียง G เมเจอร์ ประกอบด้วยเสียงตัวโน้ต G, A, B, C, D, E, F[#], G ดังนี้

2. ผลการศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับบทเพลงลิเกมูโหลด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.1 วัฒนธรรมลิเกมูโหลด ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เป็นการแสดงดนตรีพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูที่ร้องเล่นในงานมงคลต่าง ๆ เนื้อหาส่วนใหญ่มาจากหนังสือ “บรัซันญี” ไม่มีขั้นตอนและรูปแบบที่ตายตัว เช่น ขั้นตอนเตรียมตัวก่อนการเล่น ขั้นตอนพิธีกำนัลครู ขนาดของวง รวมทั้งการแต่งกายไม่มียูนิฟอร์ม นิยมนุ่งห่มตามหลักศาสนาบัญญัติ

2.2 รูปแบบวงดนตรีของลิเกมูโหลดชุมชนมุสลิม ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งเป็น 2 ขนาด คือ วงขนาดใหญ่ (Big band) ประกอบด้วยเครื่องดนตรี 12-15 ชิ้น วงขนาดเล็ก (Small band) ประกอบด้วยเครื่องดนตรี 6-7 ชิ้น สำหรับการประกอบงานสรรเสริญพระ ศาสดานะบีมุฮัมมัด งานมงคล และงานอื่น ๆ

2.3 เครื่องดนตรีลิเกมูโหลด ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดแบ่งตามลักษณะ ได้แก่ กลองรำมะนา กรับ ฉิ่ง ใช้ประกอบจังหวะเพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียงกัน

2.4 บทเพลงลิเกมูโหลด ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ใช้ร้องเล่นในงานมงคลต่าง ๆ ได้แก่ 1) ซอลาอันนาบี 2) บินนารัง 3) ยัลลอยัลลอ 4) มุฮัมหมัดอานาะ อับดุลลอรี 5) ยาซอฟา 6) อัลลอฮุมมา 7) ยาตะลามีซ 8) วอนเจ้าภาพ 9) ลาอิลาฮาอิลัลล่อ บทเพลง ไม่ได้ถูกจำกัดเอาไว้เฉพาะงานสามารถนำมาใช้ได้ทุก ๆ งานมงคล ไม่มีการแยกประเภท

7. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีและศึกษาวัฒนธรรม “ลิเกมูโหลด” จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. วิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีสากลของลิเกมูโหลด ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.1 บทเพลงซอลาอันนาบี

1.1.1 คีตลักษณ์หรือรูปแบบ (Form) บทเพลงซอลาอันนาบี มีรูปแบบรอนโด (Rondo Form) ซึ่งเป็นลักษณะของเพลงที่มีบทสร้อยเป็นทำนองหลักเป็นทำนองแรก และวนกลับมาถึง 3 ครั้ง ทำให้ผู้ฟังสามารถจดจำทำนองและร้องตามได้ง่าย คือ A, B, A, C, A, D

1.1.2 แนวลักษณะจังหวะ (Melodic rhythm) มี 11 ประโยค ในแต่ละแนวลักษณะจังหวะมีความหลากหลายแตกต่างกัน

1.1.3 ชั้นคู่ (Interval) ชั้นคู่จำนวน 2 ชั้นคู่ คือ ชั้นคู่ 2, 3 ที่พบมาก คือ ชั้นคู่ 2

1.1.4 ช่วงเสียงของทำนองเพลง (Range) มีช่วงเสียงจากเสียงต่ำสุดไปเสียงสูงสุดช่วงเสียงที่พบเป็นชั้นคู่ 6 มีช่วงเสียงไม่กว้างมาก

1.1.5 กลุ่มเสียงของทำนอง (Group tone) กลุ่มเสียงที่พบเป็นกลุ่มเสียง 6 เสียง

1.1.6 บันไดเสียง (Scale) บันไดเสียงพบว่าเป็นบันไดเสียง D เมเจอร์

1.2 บทเพลงบินนารง

1.2.1 คีตลักษณ์หรือรูปแบบ (Form) บทเพลงมีรูปแบบมีรูปแบบรอนโด (Rondo Form) ซึ่งเป็นลักษณะของเพลงที่มีบทสร้อยเป็นทำนองหลักเป็นทำนองแรก และวนกลับมาถึง 3 ครั้ง ทำให้ผู้ฟังสามารถจดจำทำนองและร้องตามได้ง่าย คือ A, B, A, C, A, D, A

1.2.2 แนวลักษณะจังหวะ (Melodic rhythm) มี 7 ประโยค ในแต่ละแนวลักษณะจังหวะมีความแตกต่างกัน

1.2.3 ชั้นคู่ (Interval) จำนวน 4 ชั้นคู่คือ ชั้นคู่ 2, 3, 4, 5 ที่พบมาก คือ ชั้นคู่ 2, 3

1.2.4 ช่วงเสียงของทำนองเพลง (Range) มีช่วงเสียงจากเสียงต่ำสุดไปเสียงสูงสุดช่วงเสียงที่พบเป็นชั้นคู่ 8 มีช่วงเสียงกว้าง

1.2.5 กลุ่มเสียงของทำนอง (Group tone) กลุ่มเสียงที่พบเป็นกลุ่มเสียง 7 เสียง

1.2.6 บันไดเสียง (Scale) บันไดเสียงพบว่าเป็นบันไดเสียง G เมเจอร์

7.2 วัฒนธรรมลิเกมูโหลด รูปแบบของวงดนตรี เครื่องดนตรี และบทเพลงที่ใช้บรรเลง

ตำบลลุมพินี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัฒนธรรมลิเกมูโหลด ตำบลลุมพินี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นดนตรีพื้นบ้านที่ใช้ร้องเล่นในงานมงคลต่าง ๆ ไม่มีรูปแบบที่ตายตัว เนื้อหาของบทร้องส่วนใหญ่มาจากหนังสือ “บรซันญี” โดยมีการแบ่งขนาดของวงไปตามจำนวนเครื่องดนตรี มี กลองรำมะนา กรับ ฉิ่ง เป็นเครื่องประกอบจังหวะ เป็นดนตรีที่ไม่ได้มีขนบประเพณีที่เคร่งครัดทั้งในด้านการแต่งกาย และขั้นตอนการบรรเลง

8. การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีและศึกษาวัฒนธรรม “ลิเกมูโหลด” จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้ รูปแบบวงดนตรี เครื่องดนตรี และบทเพลงลิเกมูโหลด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีทฤษฎีดนตรีสากลของเพลง 2 เพลง คือ บทเพลง ซอลาอันนาบี และบทเพลงบินนารง มีคีตลักษณ์เป็นรูปแบบรอนโด (Rondo Form) แนวลักษณะจังหวะ ซอลาอันนาบีมี 11 ประโยคและบทเพลงบินนารง 7 ประโยคมีแนวลักษณะจังหวะที่หลากหลาย ชั้นคู่เพลงเป็นคู่ 2, 3, 4, 5 ช่วงเสียงของทำนองเพลงเป็นคู่ 6 และคู่ 8 กลุ่มเสียงของทำนองเพลงกลุ่มที่ 1 มี 6 เสียง คือ C#, D, E, F#, G, A กลุ่มที่ 2 มี 8 เสียงคือ E, F#, G, A, B, C, D, E บันไดเสียงเป็นบันไดเสียงเมเจอร์ ซึ่งเมื่อเทียบกับบทเพลงในพื้นที่อื่น ๆ สอดคล้องพร้อมทั้งมีความแตกต่างในตัวกับ กวี คลองแก้ว (2560)

ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ดนตรีเมียนมาร์ประกอบมวยคาดเชือก : กรณีศึกษาวงชายมวยวัดไทยพัฒนาราม อำเภอแม่สอด จังหวัดตากพบว่า กลุ่มเสียงเพลงเป็นสำเนียงเพลงพม่ามี 2 กลุ่มเสียง คือ กลุ่มเสียงที่ 1 ประกอบด้วย E, F, G, A, B, C, D, E กลุ่มเสียงที่ 2 ประกอบด้วย G, A, B, C, D, E, F, G เป็นบันไดเสียง เมเจอร์ ซึ่งเมื่อเทียบกับกับสุชาติ แสงทอง (2544) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบทางดนตรี เพลงปฏิพากย์ ในเขตตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า เพลงปฏิพากย์ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ มีคีตลักษณ์เป็นเพลง 1 ตอน 2 ตอน 3 ตอน และเพลง 5 ตอน ประโยคเพลงมี 2-3 ประโยค ช่วงเสียงอยู่ระหว่างขั้นคู่ 3-10 กลุ่มเสียงมีกลุ่มเสียง 3-5 เสียง จะมีความ สอดคล้องและมีความแตกต่างควบคู่กันกับ ปริญญาณิพนธ์ สุรศักดิ์ เพชรคงทอง (2551) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาดนตรีลีเกลาฮู ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา พบว่า กระจวนทำนอง (Melodic pattern) ในเพลง ลีเกลาฮูลูสวนใหญ่มีทิศทางเคลื่อนที่ของทำนองเพลงซ้ำกัน กระจวนจังหวะ (Rhythmic pattern) จะใช้รูปแบบกระจวนที่ซ้ำกัน ใช้การร้องประสานกันเป็นหมู่ ใช้เสียงประสาน ขั้นคู่ 1 เพอร์เฟคหรือขั้นคูยูนิสัน (Unison) และขั้นคู่ 8 เพอร์เฟค บันไดเสียงทางหลักสากลพบว่ามีลักษณะ 3 แบบ คือ 1) กลุ่มเสียงที่มีโน้ต 7 ตัวใช้บันไดเสียงเมเจอร์ 2) กลุ่มเสียงที่มีโน้ต 5 ตัวใช้บันไดเสียงเพินทา โทนิค 3) กลุ่มเสียงที่มีโน้ต 6 ตัวไม่สามารถจัดอยู่ในบันไดเสียงใดได้จึงเป็นแควกลุ่มเสียงเท่านั้น พร้อมทั้งมีความ สอดคล้องและมีความแตกต่างกับ ธนวุฒิ ตั้งสอนบุญ (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เพลงพื้นบ้าน : กรณีศึกษาชุมชนนครชุมจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า เพลงพื้นบ้านชุมชนนครชุมจังหวัดกำแพงเพชร มีความ ต่างกันเป็นหลักการกับเพลงพื้นบ้านไทยมุสลิม แต่มีความคล้ายคลึงกันในแง่ของการเป็นเครื่องมือใน การสื่อสารวัฒนธรรม และมีความแตกต่างอย่างชัดเจนทั้งในแง่ของเนื้อหาทางศาสนา วัฒนธรรม และ เครื่องดนตรีที่ใช้ โดยเพลงพื้นบ้านไทยสะท้อนวิถีชีวิตของคนไทยในแต่ละภูมิภาค ส่วนเพลงพื้นบ้านไทย มุสลิมจะสะท้อนความเชื่อทางศาสนาอิสลามและวัฒนธรรมมุสลิมที่มีอิทธิพลในชีวิตประจำวันของผู้คนใน ชุมชน เพลงพื้นบ้านชุมชนนครชุมจังหวัดกำแพงเพชร มีรูปแบบโครงสร้างเพลงหลายแบบทั้งแบบท่อน เดียวและแบบหลายท่อน ในแต่ละเพลงจะมีประโยคเพลง และจังหวะทำนองหลาย ๆ ประโยค มีลักษณะ ของการเลียนแบบจังหวะทำนอง และในทำนองที่พบมีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองที่ใช้ขั้นคู่ที่เป็นแบบ ขั้นบันไดมากที่สุด และใช้บันไดเสียงเพินทาโทนิคเป็นหลัก

2. รูปแบบวงลีเกมุโหลดชุมชนมุสลิม ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา แบ่งเป็น 2 แบบ คือ วงขนาดใหญ่ (Big band) วงขนาดเล็ก (Small band) ลักษณะ ของวงเป็นดนตรีพื้นเมืองที่มีรูปแบบการแสดงคล้ายคลึงกับการแสดง การละเล่นของประเทศมาเลเซียและ อินโดนีเซียในอดีต มีอยู่ทั่วไปในชุมชนไทยมุสลิม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งพัฒนาการของวงดนตรี เจริญเติบโตจากดนตรีพื้นบ้านสู่การเป็นดนตรีประกอบพิธีกรรม มีความโดดเด่นทั้งรูปแบบวงดนตรี เครื่อง ดนตรี บทเพลง รวมทั้งสำเนียงเพลงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ของชุมชนต่าง ๆ ของชาวมุสลิมที่มีความ หลากหลายทางความเชื่อ รวมทั้งวัฒนธรรมของสังคม ซึ่งมีค่านิยมศรัทธามั่นในศาสดามุฮัมมัด ดังนั้น

วัฒนธรรมประเพณีพิธีกรรมและการดำรงชีวิต จึงมีการเปลี่ยนถ่ายวัฒนธรรมมุสลิมปะปนมาด้วยรวมทั้งวัฒนธรรมดนตรีที่เรียกว่า ดนตรีสรรเสริญพระศาสดาหรือที่เรียกกันว่า อุละห์นะบี ซึ่งตรงกับ จักรพงษ์ กลิ่นแก้ว (2562) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง อุละห์นะบี : ดนตรีสรรเสริญศาสดามุฮัมมัด ของมุสลิมไทยภาคกลาง ได้กล่าวไว้ว่า จากการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม และพลวัตของการแสดงอุละห์นะบีพบการสืบทอดและการถ่ายทอดที่น่าสนใจในรูปแบบภูมิปัญญาเฉพาะรวมทั้งค่านิยมของ อุละห์นะบีที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของเยาวชนมุสลิม จนเกิดเป็นรูปแบบเฉพาะของมุสลิมสายซูฟี กอดิรียะฮ์ และยังพบการปรับตัวตนของการแสดง อุละห์นะบี จากการเป็นการแสดงดนตรีพื้นบ้านสู่การเป็นการแสดงดนตรีในพิธีกรรม ซึ่งมีความผูกโยงกับพิธีกรรมและศาสนาอิสลามเป็นหลัก

ลิเกมูโหลด มีความแตกต่างจาก ลิเกเรียบ และอุละห์นะบี ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดทั้งรูปแบบการเล่น การแต่งกาย รวมทั้งบทเพลงที่นำมาร้องแต่สิ่งๆที่เหมือนกัน คือ อุปกรณ์หรือเครื่องดนตรีในการประกอบจังหวะ ซึ่งได้แก่ กลองรำมะนา กรับ ฉิ่ง เพื่อใช้ในการควบคุมจังหวะให้มีความพร้อมเพียงกันเท่านั้น บทเพลงที่ใช้ในการแสดงลิเกมูโหลดส่วนใหญ่จะใช้ตามลักษณะของงานที่จัดให้มีขึ้น ได้แก่ บทเพลงสรรเสริญพระศาสดา บทเพลงงานมงคลต่าง ๆ บทเพลงขับร้องทั่วไป ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับเพลงพื้นบ้านของไทย

3. จากการศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับลิเกมูโหลด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า ลิเกมูโหลด หมายถึง ถ้อยคำที่ถูกเปล่งออกมาในลักษณะของท่านองแล้วนำมาสวดที่ท่านศาสดาเป็นภาษาอาหรับ มูโหลด หรือมุลุด (Maulod) เป็นภาษามลายู มาจากคำว่า เมาลิด (Maulid) ในภาษาอาหรับ แปลว่า เกิดหรือวันเกิด เป็นการแสดงดนตรีพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู ที่ร้องเล่นในงานมงคลต่าง ๆ เป็นการขับร้องประกอบกับการตีกลองรำมะนา ไม่ได้เป็นการนัจรแต่เป็นการโชว์ศิลปะในเรื่องของการขับลำนำ เนื้อหาของเพลงส่วนใหญ่มาจากหนังสือ “บารันญ์” ของมุสลิมมีการกำหนดไว้แล้ว ท่านองส่วนใหญ่จะเป็นท่านองเดิม ๆ แต่ถูกนำมาใส่เนื้อหาใหม่ บทเพลงส่วนใหญ่ไม่มีการแยกประเภทแต่จะมีเพลงประจำเฉพาะงานตัดผมไฟเด็กเท่านั้น (ฮุวัลอ่าววัล) ลิเกมูโหลดไม่มีขั้นตอนและรูปแบบที่ตายตัว เช่น ขึ้นเตรียมตัวก่อนการเล่น ขั้นตอนพิธีก่านลครู ขนาดของวง รวมทั้งการแต่งกายไม่มียูนิฟอร์ม นิยมนุ่งห่มตามหลักศาสนาบัญญัติ นุ่งโสร่ง ใส่เสื้อกุง สวมหมวกกาปิเยาะห์

9. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีและศึกษาวัฒนธรรม “ลิเกมูโหลด” จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. เป็นข้อมูลองค์ความรู้รูปแบบวงดนตรี เครื่องดนตรี และบทเพลงของเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีและศึกษาวัฒนธรรม “ลิเกมูโหลด” จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ข้อมูลที่ได้ทั้งหมด

ผู้วิจัยได้นำมาเรียบเรียงในรูปของการพรรณนาบรรยายเป็นความเรียงตามลำดับหัวข้อที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ และนำมาสรุปรายงานการวิจัยเป็นรูปเล่มในบทที่ 4 และบทที่ 5

ฝ่ายปกครองท้องถิ่น นักวิชาการ ประชาชนชาวบ้านและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งประชาชนในชุมชนมุสลิมที่มืองค์ความรู้ มีความเข้าใจในวัฒนธรรมลัทธิเกมุโหลดและสังคมในวิถีการดำรงชีพของประชากร ซึ่งเป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งที่น่าไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคม เคารพซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นช่องทางการแก้ไข ปัญหาการอยู่ร่วมกัน รวมทั้งความเชื่อและความคิดเห็นที่แตกต่าง

2. การวิเคราะห์เพลงเป็นข้อมูลองค์ความรู้สำหรับครู อาจารย์ นักศึกษา และผู้ที่สนใจด้านดนตรีสากล นำข้อมูลไปศึกษาเปรียบเทียบกับดนตรีในแบบต่าง ๆ ได้รวมทั้งดนตรีไทย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิเคราะห์บทเพลงดำเนินการเพียง 2 เพลงที่ใช้ในการสร้างความบันเทิงเท่านั้น ยังมีบทเพลงที่ใช้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ อีกจำนวนมากที่น่าสนใจให้ศึกษาวิจัย

2. สามารถทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างการละเล่นเพลงพื้นบ้านของไทยกับการเล่นลัทธิเกมุโหลดของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในหลาย ๆ ลักษณะเช่น เปรียบเทียบบทเพลงของไทยและชาวไทยมุสลิมบางกลุ่มที่ใช้ประกอบพิธีกรรม เป็นต้น

10. บรรณานุกรม

กวี ครอบแก้ว. (2560). *ดนตรีเมียนมาร์ประกอบมวยคาดเชือก : กรณีศึกษาวงชายาววัดไทยวัฒนาราม*

อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

จักรพงษ์ กลิ่นแก้ว. (2562). *อุลละห์นบี : ดนตรีสรรเสริญศาสนาตามฮัมมัด ของมุสลิมไทยภาคกลาง. ปรินญา นิพนธ์ ศปด.(มานุษยดุริยางควิทยา). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*

จารุวรรณ ข้าเพชร. (2555). *ชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร. คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*

จิตรสิงห์ ปยะชาติ. (2554). *อยุธยาแผ่นดินประวัติศาสตร์ชาติไทย รวมประวัติศาสตร์ อาณาจักรอยุธยาที่คนไทยควรรู้. ยิปซี.*

ณรงค์ชัย ปฎิกรัษต์. (2538). *มานุษยดนตรีวิทยา ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้. วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.*

เด่นดวง พุ่มศิริ. (2524). *อิทธิพลของวัฒนธรรมอื่นที่มีต่อเพลงพื้นบ้านของไทย. วิทยาลัยครูจันทระเกษม.*

ธนวุฒิ ตั้งสอนบุญ. (2548). *เพลงพื้นบ้าน : กรณีศึกษาชุมชนนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร. ปรินญา นิพนธ์ ศปม.(มานุษยดุริยางควิทยา). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*

นิรันดร์ ชันชวี. (2565, 30 มิถุนายน). นักวิชาการอิสระ. สัมภาษณ์.

ประทีป นักปี. (2548). *ดนตรีพื้นบ้าน. มหาวิทยาลัยนเรศวร.*

- พิทักษ์ คชวงศ์. (2542). *วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านไทยทักษิณ*. โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์
สถาบันราชภัฏสงขลา.
- สุชาติ ชันธิวิธิ. (2564, 6 ตุลาคม). อิหม่าม. มัสยิดนูรุลยะมาล. สัมภาษณ์.
- สุชาติ แสงทอง. (2544). *การวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีเพลงปฎิพากย์*. สำนักศิลปวัฒนธรรมสถาบัน
ราชภัฏนครสวรรค์.
- สุชีพ บุญญาภาพ. (2545). *วัฒนธรรมไทยกับประวัติศาสตร์ไทย*. อัมรินทร์ปรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- สุรศักดิ์ เพชรคงทอง. (2551). *การศึกษาดนตรีลีเกลาฮู ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา*.
ปริญญาานิพนธ์ ศปม. (มานุษยดุริยางควิทยา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2548). *วัฒนธรรมในสังคมไทย*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด. (2531). *กลุ่มชาติพันธุ์: ชาวไทยมุสลิม*. กองทุนสง่ารัฐจิระอัมพร.
- อาคม เดชทองคำ. (2543). *หัวเขือกว๊วชน*. สำนักงานสนับสนุนการวิจัย (สกว).